

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

Aika 30.11.2022 klo 10.30–12.00

Paikka Pikkuparlamentin auditorio (ja MsTeams)

Aihe Kestävän kehityksen toimikunnan 30-vuotisjuhluvuosi ja strategiatyöpajojen tulokset

1 Kokouksen avaus

Ministeri Maria Ohisalo avasi kokouksen klo 10.33.

Ministeri Ohisalo kertoi avauspuheessaan Egyptissä järjestetyn YK:n ilmastopimuksen osapuolikokouksen (COP27) tuloksista. Kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on haasteita. Haavoittuvien maiden asemaa tulisi huomioida paremmin. Meillä on oikea suunta, mutta vauhtia puuttuu.

Luonnonsuojelulaki aiheuttanut hallitusrintamalle erimielisyyksiä. Yhteistyö luontokadon pysäyttämiseksi on vaarantunut. Luontokato voidaan pysäyttää, mutta se vaatii yhteistä tahtoa ja politiikkatoimia.

2 Pääsihteeristön uutiset

Eeva Furman kertoi pääsihteeristö kuulumiset. Pääsihteeristö on pitänyt työpajoja toimikuntalaisille yhdessä Nuorten Agenda 2030 -ryhmäläisten kanssa. Palaute työpajoista on ollut positiivista.

Työvaliokunta on kokoontunut säännöllisesti ja sen kokouksissa on pohdittu muun muassa mihin suuntaan strategian jalkauttamistyötä viedään. Työvaliokuntaan kutsuttiin uusia jäseniä vuoden 2023 alusta lähtien, halukkaita kannustettiin ilmoittautumaan kokouksen jälkeen tehdyn Webropol-kyselyn kautta.

Pääsihteeristö on tavannut syksyn aikana myös laajasti eri alojen tahoja Suomessa. Esimerkiksi kaupunki- ja kuntaverkosto on toiminut aktiivisesti strategian muutosalueilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden sivistysorganisaatioiden kanssa on tehty yhteistyötä mm. sivistys ja kestävät elämäntavat sektorilla. Ruokasektorilla on toimittu myös aktiivisesti. Siellä on järjestetty mm. tutkimuskentän keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia kestävyysasioiden eteenpäin viemisestä.

Kestävyyspaneeli tulee siirtymään 2023 vuoden vaihteessa valtioneuvoston kanslian koordinaatioon. Samalla paneelin jäsenistö uudistuu ja laajenee.

Valtiolla kestävyystarkastelua ollaan vakiinnuttamassa ja kestävyysajattelun valmistelua tehdään kaikkien ministeriöiden yhteistyönä.

Pääsihteeristö suunnittelee toimikunnan aamukahvi-tilaisuuksia, joihin voidaan sisällyttää mielenkiintoisia kestävyysaiheita.

Toimikunnan strategian toimeenpanon jalkauttamisen työ jatkuu edelleen. 2023 on toimikunnan 30 juhlavuosi. Sen ympärille tullaan järjestämään erilaisia tilaisuuksia ja kannustamme myös toimikunnan jäseniä olemaan tässä aktiivisia. Voimme tarjota tukea ja apua tilaisuuksiinne sekä voimme mainostaa tilaisuuksianne esim. nettisivuillamme. Teemme juhlavuodelle oman logon, joka on käytössä. Pääsihteeristöön voi ottaa yhteyttä sähköpostitse.

Tilaturvallisuuden ja hyvään ilmapiiriin liittyen pääsihteeristö toi esille alkupuheenvuorossa sen, että turvallinen tila on kaikkien oikeus ja se luo kaikille osallistujille hyvän ja turvallisen olon. Pääsihteeristö muistutti, että on tärkeää tukea kaikissa kokouksissa ja tilaisuuksissa arvostavuutta ja suvaitsevuutta, koska vain siten ne voivat tulevaisuudessa olla tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen kuuluvia perusasioita.

3 Toimikunnan strategiatyöpajojen tulokset

Taru Savolainen esitteli toimikunnalle järjestettyjen työpajojen antia. Kolmessa työpajassa oli yhteensä 35 osallistujaa ja 25 eri toimikunnan osallistujatahoa edustettuna. Pienryhmätyöskentely oli tärkeä osa työpajojen antia.

Työpajojen tarkoituksena on havainnollistaa muutosalueiden välisiä vaikutussuhteita. Työpajoissa tuotiin esille myös, mitä toimikuntalaiset tekevät muutosalueilla ja miten yhteistyöllä voitaisiin edistää strategian tavoitteita. Pääsihteeristö tukee mielellään toimikuntalaisia strategian toimeenpanon edistämisessä.

Työpajoista tehdyt yhteenvedot on toimitettu toimikuntalaisille.

Nuorten Agenda 2030-ryhmän puheenvuoro (Paula Pättikangas ja Sonja Sirviö)

Luonnontuhontalain säätäminen on tärkeää. Kansainvälisen vastuunkannon näkökulmasta YK:n ilmastokokouksessa kehittyvien maiden vaatiman Loss and Damage -rahas-ton perustaminen on keskeistä. Kestävyyden edistämiseksi tavoiteltavia asioita ovat: rakenteellinen muutos, kestävien valintojen tekeminen helpoksi, uudenlaisia keinoja ei pidä pelätä ja yhteistyö on ratkaisevaa; uudenlaista ja poikkileikkaavaa yhteistyötä tarvitaan.

Uudet Nuorten A2030 -ryhmäläiset ovat päässeet hyvin mukaan ryhmän toimintaan. Strategia koetaan ryhmän parissa helppolukuseksi, merkittäväksi ja tärkeäksi työkaluksi kestävän kehityksen edistämisessä.

Työpajoista nuorten ryhmälle jäi mieleen niiden kokonaisvaltainen anti; muutosalueiden konkretisointi saatiin käyntiin ja käyty keskustelu oli temaattista ja hyödyllistä.

Työpajoista nousi kuitenkin muutama ajatus, joita olisi hyvä pohtia. Kuinka hyvin organisaatioissa ymmärretään, miten niiden työ tukee kestävän kehityksen tavoitteita. Strategian ja sen toteutuksen välillä on havaittavissa kuilu.

Nuorten ryhmä halusi tuoda esille sen, että moni toimija on keskustellut kestävän kehityksen tavoitteita ja niiden toteuttamisesta ja on huomannut, että mieliteet eroavat toisistaan. Alojen välisten keskustelujen merkitys on suuri ja strategiaa sekä toimia tulee sanoittaa entistä enemmän.

Moni toimikuntalainen näkee tulevaisuuden haasteellisena. Tarvitaan siis aktiivisempia toimia ja uusien ratkaisumallien kehittämistä; ei tulisi tyytyä vanhoihin toimintamalleihin. Nuorten ryhmä haluaa olla aktiivisesti mukana yhteistyössä toimikunnan kanssa.

Kestävyyspaneelin puheenvuoro (maantieteen professori Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto)

”Kuusi polkua kestävyteen” tutkimuskokonaisuus avaa askelmerkkejä kestävästä tulevaisuudesta sekä luo myönteistä tulevaisuuden kuvaa Suomelle. Siinä korostuvat yhteisen ymmärryksen vahvistaminen, keskustelu ja viestintä. Sillä tuetaan kaikkien tukemia yhteisiä tavoitteita, jotka ovat kestävä kehityksen strategiassa sisällä. Toteutettavien toimien laajuus on valtava, jotta kestävä tulevaisuuden toteuttaminen on mahdollista.

Olisi tärkeää sanoittaa muutosten tekemättömyys ja mitä se aiheuttaa. Muutosten tekemättömyys tulee kaikkein kalleimmaksi sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti. Meidän tulee tunnistaa, että hyvinvointia voidaan saavuttaa muuttamalla kulutuskeskeistä elämäntapaa toisenlaiseksi. Kulutuskeskeisestä elämäntavasta tulee luopua, sillä se ei ole enää mahdollista. Rahan tavoittelu ei voi olla enää keskiössä ja se tulee huomioida esim. julkisten palveluiden suunnittelussa.

Yksilölle laitettu paljon painetta strategian vapaaehtoisessa toimeenpanossa. Vapaaehtoisuus ei ole lopulta tehokkainta. Ohjausta valtion taholta tukimuodot, kannustimet jotta ihmiset valitsevat kestävästi (tulee olla tavoiteltavaa, halpaa, haluttavaa, tulee vastata tarpeisiin). Tässä tietopohjana valintojen tekemisessä on tutkittu tieto ja tiedon käyttö.

Indikaattorityö ja niiden seuranta on tärkeää. Olisi hyvä, jos kaikessa seurannassa käytettäisiin kestävä kehityksen indikaattoreita taloudellisten indikaattoreiden sijasta. Indikaattorityöhön tarvitaan systeemistä ajattelua ja lisäksi kokonaiskestävyyden ymmärtäminen on välttämätöntä. Digitalisaation luomat mahdollisuudet säästävät luonnonvaroja, mutta tulisi huomioida, että myös palvelimet kuluttavat energiaa.

Voidaan kuitenkin todeta, että tieteen valossa me pystymme vielä muutokseen, jos haluamme. On tärkeää antaa yhtenäinen viesti asian tärkeydestä koko Suomelle. Tuleva vuosi on tärkeämpi kuin mitään muu vuosi aikaisemmin.

Alustuksien jälkeen käytiin keskustelua.

Maapallolla tarvitaan muutosta, jotta tulevaisuudessa tavoittelemamme asiat voivat säilyä. Olemme tähän asti onnistuneet säilyttämään kaiken arvokkaan maapallolla. Luontokato on kuitenkin todellista ja se on elämän hiipumista maapallolla. Luontotyyppien elinympäristöt tutkitusti heikkenevät. Poliitikan tulee ohjata ja tehdä toimia, yksilöiden tärkeänä tehtävänä on luoda painetta politiikalle.

Tuotiin esille kaupunkien roolien haaste, kaupunkien tulisi pystyä tukemaan systeemitaso ratkaisuja. On asioita, joissa yksilötason ääni ei vaikuta, silloin tarvitaan kaupungin vahvaa tukea. Kaupunkien hiilineutraalisuuteen vaikuttavat ratkaisut ovat merkittäviä myös yksilötasolla. Ehdotettiin, että toimikunnan työssä ja kokouksissa voitaisiin reflektoida ja käydä yhteistä keskustelua kaupunkien roolista, sillä kaupunkien kilpailukyky, vetovoima ja tulevaisuususkon luominen ovat todella tärkeitä tulevaisuudessa.

Valtion tehtävä on auttaa ihmisiä tekemään oikeita asioita. Asioiden oikeanlainen sanoittaminen ja eettisyyden korostaminen ovat merkittäviä asioita toimintakulttuurin muuttamisessa ja kestävä kehityksen edistämässä. Yksiköt voivat vaikuttaa monilla tavoilla

yhteiskunnassa, mutta politiikka on tekijä ja toteuttaja. Kirkko toimii Suomessa hiilineutraalisuuden edistäjänä, sillä hiilineutraalikirkko hanke on saanut rahoitusta. Kirkolla on myös merkitystä strategian jalkauttamisen kokonaisuudessa metsän ja kiinteistöjen omistajana.

Tuotiin esille Suomen ja Ruotsin välistä ajankohtaista vertailua ja pohdittiin, miksi Ruotsilla menee paremmin kuin Suomella. Suomessa pitäisi ehkä investoida enemmän myös ekologisen kestävyden innovaatio- ja investointeihin ja saada suurempaa kontribuutiota pääomille ja sitä kautta myös lisätä taloudellista hyvinvointia. Ruotsissa elinkeinorakenteen muutoksia on osattu hyödyntää tehokkaammin ja saatu pääomalla suurempaa tuottoa.

Yhteistyön merkitys on tärkeää eri toimijoiden välillä. Valtion johdon tulee huolehtia poliittisista toimista, jotka mahdollistavat yksilöiden oikealaiset valinnat. Tulevat muutokset tulevat olemaan systeemisiä ja erittäin tärkeitä. Toimikunnan ja pääsihteeristön välinen yhteistoiminta ja vuoropuhelu on tärkeää. Valtion tulee olla mukana toimikunnan toiminnan tukena.

Myös puolueille viestiminen yhteistyöstä ja yhdessä tekemisestä yli puoluerajojen on kestävän kehityksen edistämisessä tärkeää. Ja tulee myös muistaa kansainvälisen globaalien tuen tärkeä merkitys tuki ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspolitiikassa.

Tulevaisuudessa Suomen kestävän perustan luomisessa tärkeitä ovat sivistyksen ja osallistumisen mahdollistaminen kaikille. Kestävän kehityksen edistämisessä tärkeää on, että kaikki ymmärtävät mistä on kyse ja puhutaan samaa kieltä.

Keskustelun yhteenvedon todettiin, että kaupunkien tällä hetkellä tekemä oma-aloitteinen ja aktiivinen työ myös toimikunnan yhteisen työn ulkopuolella on tärkeää. Nuorilta voimme oppia sen, että muutoksia ei pidä pelätä. Todettiin myös, että yhteinen viestintäkampanja voisi olla hyvä ensi vuonna toimikunnan 30-vuotisjuhlavuoden aiheisiin liittyen. Yhdessä voisimme saada asioita paremmin näkyviin Suomessa.

4 Kestävän kehityksen toimikunnan 30-vuotisjuhlavuoden suunnitelmat ja viestinnän uudistaminen

Teemme viestintäsuunnitelmaa ensi vuodelle ja siihen liittyen suunnitellaan vuosikellonmukaisia toimia. Suunnitellaan tapahtumia eri puolille Suomea toimikunnan 30-vuotisjuhlavuonna. Kestavakehitys.fi verkkosivusto tulee uudistumaan. Ensi vuoden toimikunnan kokouksia ja työtä suunnitellaan parhaillaan ja ajankohtiin palataan pian.

5 Kokouksen päätös

Ministeri Ohisalo päätti kokouksen klo 11.57.